

Excavacions arqueològiques a Júlia Llívia

s'haurien d'incloure necessàriament els resultats de les investigacions iniciades en la dècada dels 90 a la vila i al castell, d'especial transcendència per a la recerca de la història de Llívia.

No voldríem acabar, però, sense deixar constància que la pràctica totalitat de la recerca duta a terme en el període que ens ocupa té nom propi, atès que —amb tot el que això implica en qualsevol dels casos— durant molts anys dir «arqueologia a Llívia» (i hom hi afegiria «a la Cerdanya», amb permís de P. Campmajó, D. Crabol i pocs investigadors més que hi intervingueren més puntualment, com M. Cura o J. Rovira) fou sinònim de dir «Josep Padró». I és per això que pensem que aquest volum no deixa de ser un petit homenatge a la seva constància professional i a la seva aportació personal a la història local i cerdana.

Oriol Mercadal

El cost d'una guerra

FÀBREGAS ROIG, Josep.

La Guerra Gran, 1793-1795. El protagonisme de Girona i la mobilització dels Miquelets. Pagès Editors, 2000.

El tarragoní Josep Fàbregas Roig ens ofereix un segon lliurament de la seva tesi doctoral sobre la guerra que a final del mil set-cents enfrontà el Regne d'Espanya amb la República Francesa (1793-1795) i que tingué les comarques de l'actual demarcació de Girona com a protagonistes, en ser territori fronterer. No fou la darrera vegada: pocs anys després (1808-1814) les tropes napoleòniques castigaren un altre cop la població amb incendis de collites i de cases, pillatge, robatori de bestiar, violacions, assassinats...

L'obra, que ha comptat amb la col·laboració de l'Ajuntament de Girona en l'edició, es divideix en dos grans blocs, l'un que analitza els esdeveniments principals del conflicte armat i l'altre que estudia les aportacions econòmiques (via cadastre o vals reials) i militars (homes) del corregiment de Girona. La primera part constitueix una síntesi de la cronologia dels episodis bèl·lics més rellevants: el setge de Roses, la batalla del Fluvià, la conquesta de la Cerdanya i la rendició del castell de Sant Ferran de Figueres.

El llibre és atractiu pedagògicament a causa de

l'abundant cartografia de moviment dels exèrcits i d'aportacions econòmiques per zones. Les fonts documentals són sovint de primera mà, ja que l'autor no ha estalviat viatges a la recerca d'informació en arxius tant peninsulars com francesos. De Catalunya sobresurten els municipals de Girona, Barcelona i Sant Feliu de Guíxols, els comarcals de la Generalitat i els privats del Palau de Peralada (on es conserven diversos dietaris anònims de l'època) o del Palau Requesens (Centre Borja de Sant Cugat). De més enllà destaca l'escorcoll a Simancas, amb uns fons interessantíssims que convindria microfilm per acostar-los als investigadors i evitar costosos desplaçaments. No oblidem tampoc el meticolós buidatge d'hemeroteca, sobretot les capçaleres *Gazeta de Madrid* i *Diario de Barcelona*, a més de les col·leccions d'impresos. La bibliografia utilitzada és, com correspon a una tesi, prolífica i exhaustiva.

La segona part tracta la contribució del corregiment de Girona, amb sucoses comparacions amb la resta del Principat. Es detallen el total de voluntaris, de baixes, d'hospitalitzats per regiments, i no hi manquen estadístiques de l'armament d'artilleria, de la munició, de vestimenta, d'alimentació, de tributacions de cadastre i de defensa. El llibre, de fàcil lectura (no passa de les dues-centes pàgines), és una lliçó d'història que ens permetrà

endinsar-nos en la història militar de l'època moderna d'una manera entenedora, útil per als tallers d'història i professorat d'ensenyament. Esperem noves aportacions de les mans de Josep Fàbregas, a causa de l'enorme quantitat de material recollit.

Josep M.T. Grau i Pujol

Uns sarcòfags massa desconeguts

AMICH I RAURICH, Narcís M.

Els sarcòfags romans i paleocristians de Sant Feliu de Girona.

Col·lecció Patrimoni Cultural. Monografies Girona Ciutat, 1. Institut d'Estudis Gironins i Ajuntament de Girona. Girona, 2000.

L'Ajuntament de Girona i l'Institut d'Estudis Gironins han triat, per presentar com cal la col·lecció Patrimoni Cultural (Monografies Girona Ciutat) i per definir-ne sense embuts els objectius i l'estructura, un conjunt monumental únic, extraordinari, antic i quasi desconegut, que es conserva en un lloc molt cèntric i emblemàtic de la ciutat, el temple de Sant Feliu. Es tracta d'un grup esplèndid de vuit sarcòfags esculpats de marbre, versemblantment obrats a Roma entre el primer terç del segle III i el segon terç del segle IV, i que es troben encastats als murs del presbiteri de l'església, quatre al costat de l'Epístola i quatre més al de l'Evangeli.